

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VRHOVNI SUD
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
Broj: 41 0 P 103230 25 Rev
Sarajevo, 11.12.2025. godine

Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine u Sarajevu, u vijeću sastavljenom od sudija: Snježane Malešević, kao predsjednice vijeća, Fatime Imamović i Suada Kurtović, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužiteljice E.S. iz V., Š. bb, koju zastupa punomoćnik Zahid Hadžić, advokat iz Visokog, Ulica Matrakčijina broj 6, protiv tuženog Zaštitnog fonda Federacije Bosne i Hercegovine, sa sjedištem u Sarajevu, Ulica Kolodvorska broj 12., koga zastupa zastupnik po zakonu Refik Duran, direktor, radi naknade štete, v.s. 58.166,27 KM (pravilno 24.401,75 KM), odlučujući o reviziji tuženog protiv presude Kantonalnog suda u Zenici broj 41 0 P 103230 24 Gž od 9.1.2025. godine, u sjednici vijeća održanoj 11.12.2025. godine, donio je:

P R E S U D U

Revizija se dopušta i odbija.

Odbija se zahtjev tužiteljice za naknadu troškova parničnog postupka nastalim u povodu revizije.

O b r a z l o ž e n j e

Prvostepenom presudom Općinskog suda u Visokom broj 41 0 P 103230 24 P od 18.10.2024. godine tuženi je obavezan da isplati tužiteljici iznos od 24.401,75 KM sa zakonskom zateznom kamatom počev od 19.9.2013. godine, kao dana priznanja potraživanja u likvidacionom postupku nad imovinom Lido osiguranja d.d. Sarajevo u likvidaciji do isplate, te joj nadoknaditi troškove parničnog postupka u iznosu od 2.284,80 KM.

Drugostepenom presudom Kantonalnog suda u Zenici broj 41 0 P 103230 24 Gž od 9.1.2025. godine žalba tuženog je djelimično uvažena i prvostepena presuda preinačena u dijelu koji se odnosi na početak toka zakonske zatezne kamate, pa je ista dosuđena počev od 26.7.2024. godine do isplate, umjesto od 19.9.2013. godine, dok je u preostalom dijelu žalba odbijena i prvostepena presuda potvrđena. Odbijen je zahtjev tužiteljice za naknadnu troškova sastava odgovora na žalbu u iznosu od 1.053,00 KM.

Protiv drugostepene presude reviziju je blagovremeno izjavio tuženi pozivom na odredbu iz člana 237. stav 3. Zakona o parničnom postupku navodeći da odluka u ovom sporu zavisi od rješavanja pravnog pitanja važnog za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njenoj primjeni jer stav izražen u pobijanoj presudi nije podudaran sa stavom Vrhovnog suda Federacije BiH, izraženom u više odluka tog suda, niti sa stavovima izraženim u odlukama kantonalnih sudova, čije poslovne brojeve navodi u reviziji.

Sporno pravno pitanje glasi:

„Da li je pretpostavka nemogućnosti namirenja priznatih potraživanja u fazi postupka posebne likvidacije zakonski i stvarno utemeljena i osnovana, odnosno kada se može utvrditi postojanje supsidijarne odgovornosti Zaštitnog fonda Federacije BiH za isplatu potraživanja priznatih u postupku likvidacije društva za osiguranje“.

Kao razlog važnosti ovog pravnog pitanja za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni, revident nalazi u tome da je stav iz drugostepene odluke suprotan stavu koji je o tom pitanju zauzeo Vrhovni sud Federacije BiH u svojim presudama broj 65 0 Ps 226680 21 Rev od 9.11.2021. godine, broj 42 1 P 010237 18 Rev od 19.5.2020. godine, broj 41 0 P 034533 14 Rev od 10.5.2016. godine i broj 65 0 P 359507 13 Rev od 31.1.2014. godine, te u rješenju broj 33 0 Mal 073953 22 Rev od 12.12.2023. godine.

U odgovoru na reviziju tužiteljica predlaže da se revizija odbaci kao nedozvoljena ili odbije kao neosnovana uz naknadu troškova za sastav odgovora na reviziju u iznosu od 900,00 KM i PDV od 153,00 KM.

Za dopuštenost revizije povodom naznačenog pravnog pitanja ispunjen je pravni razlog važnosti tog pitanja za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni jer je evidentno postojanje različitih pravnih stavova u sudskoj praksi drugostepenih sudova, te nedovoljno jasne sudske prakse Vrhovnog suda Federacije BiH.

Zbog toga je ovaj sud ispitao pobijanu presudu u smislu odredbe iz člana 241. stav 2. Zakona o parničnom postupku¹ (u daljem tekstu ZPP-a), i odlučio:

Revizija je dopuštena, ali nije osnovana.

Sporno u ovom postupku je da li nemogućnost namirenja priznatih potraživanja u likvidacionom postupku predstavlja osnov za supsidijarnu odgovornost Zaštitnog fonda Federacije BiH za isplatu istih.

Sudovi su utvrdili da je tužiteljica 20.7.2009. godine na području Općine Visoko u saobraćajnoj nezgodi, koju je skrivio vozač putničkog motorno vozila osiguranog kod „Lido osiguranje“ d.d. Sarajevo, teško tjelesno povrijeđena. Potraživanje naknade štete od strane tužiteljice povodom ove nezgode utvrđeno je pravomoćnom i izvršnom sudskom odlukom, presudom Općinskog suda u Visokom broj 41 0 P 011833 09 P od 17.06.2010.godine, potraživanje tužiteljice do iznosa od 24.510,75 KM priznato je u postupku likvidacije nad osiguravajućim društvom Lido osiguranje i utvrđeno potpuno osnovanim na drugom ispitnom ročištu pred Općinskim sudom u Sarajevu u predmetu broj 65 0 L 273747 12 L od 19.09.2013.godine. Tužiteljica nije u mogućnosti da svoje potraživanje naplati u likvidacionom postupku, što je utvrđeno na osnovu rješenja Općinskog suda u Sarajevu broj 65 0 L 273747 12 L od 02.12.2013.godine, zahtjeva za isplatu priznatih potraživanja „Lido osiguranje“ d.d. Sarajevo od 5.6.2024.godine, izvještaja likvidatora od 10.2.2024.g. broj 65 0 L 273747 19 L, aktuelnog izvoda iz sudskog registra za Lido osiguranje o likvidaciji Općinskog suda u Sarajevu 3.9.2024.godine, informacije Agencije nadzora i osiguranja Federacije BiH od 29.3.2023.godine, informacije privremenog upravitelja Lido osiguranje d.d. u likvidaciji likvidacionom sudiji od 7.5.2024.godine, na koji način je, po ocjeni sudova,

¹ Službene novine F BiH broj 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15

ispunjen uslov određen odredbom člana 70. stav 1. Zakona o društvima za osiguranje u privatnom osiguranju².

Nižestepeni sudovi su usvojili tužbeni zahtjev, shodno odredbama članova 15. stav 1. i 2. i 16. stav 4. Zakona o osiguranju od odgovornosti za motorna vozila u vezi sa članom 29. stav 4. Zakona o društvima za osiguranje u privatnom osiguranju, prema kojima kada se štetni događaj desio nakon osnivanja Zaštitnog fonda Federacije BiH, a protiv osiguravajućeg društva pokrenut likvidacioni postupak zbog oduzimanja dozvole za rad, u kome je oštećeni blagovremeno prijavio svoje potraživanje koje je priznato od strane likvidacionog upravnika, koji je kasnije obavijestio Zaštitni fond da društvo ne raspolaže sredstvima iz kojih bi se namirili povjerioci, nastaje obaveza Zaštitnog fonda za isplatu prijavljenog potraživanja, koji, nakon te isplate, preuzima sva prava oštećenog koja proizilaze iz nezgode prema licu koje je odgovorno za štetu ili njegovom osiguravatelju.

Tuženi istrajava na tvrdnji da je njegova odgovornost supsidijarna, što znači da odgovara nakon neuspješnog pokušaja namirenja u likvidacionom postupku, a što tužiteljica nije dokazala.

Neosnovan je pravni stav tuženog da njegova obaveza naknade štete nastaje tek kad postupak posebne likvidacije bude okončan i ukoliko oštećeni svoje potraživanje nije namirio iz likvidacione mase, jer tek tada odluka o oduzimanju odobrenja za rad društvu za osiguranje postaje potpuna i konačna.

Odredbom člana 15. stav 1. Zakona o osiguranju od odgovornosti za motorna vozila i ostale odredbe o obaveznom osiguranju od odgovornosti³ (dalje ZOMV) propisano je da se ovim Zakonom obrazuje u Federaciji pravno lice pod nazivom Zaštitni fond Federacije BiH sa sjedištem u Sarajevu, pod nadzorom i kontrolom Agencije za nadzor, dok je stavom 2. istog zakonskog člana propisano da je cilj Zaštitnog fonda plaćanje odšteta osiguranja od građanske odgovornosti koje proizilaze iz saobraćajnih nezgoda koje se dese nakon početka njegovog rada u slučajevima predviđenim u članu 16. ovog Zakona.

Prema odredbi člana 16. stav 1. ZOMV Zaštitni fond obavezan je oštećenim stranama plaćati odštetu u slučaju smrti ili tjelesne ozljede i materijalne štete prouzročene u prometnim nezgodama u BiH kada je, između ostalog, protiv društva registriranog u Federaciji pokrenut postupak posebne likvidacije zbog stečaja ili zbog oduzimanja odobrenja za rad zbog neispunjenja finansijskih obaveza prema Zakonu o društvima za osiguranje u privatnom osiguranju ili prema ovome Zakonu. Stavom 4. istog zakonskog člana propisano je da Zaštitni fond, po isplati odštete, preuzima sva prava oštećenog koja proizilaze iz nezgode prema osobi koja je odgovorna za štetu ili njenom osiguravatelju, kao i prema sredstvima društva koje je u postupku posebne likvidacije, pri čemu Zaštitni fond ima privilegij korisnika naknade predviđen u članu 70. Zakona o društvima za osiguranje u privatnom osiguranju.

Odredbom člana 2. Zakona o likvidacionom postupku F BiH⁴ propisano je da je svrha likvidacionog postupka potpuno namirenje svih povjerilaca unovčenjem imovine pravne osobe u likvidaciji.

² Službene novine F BiH broj 29/03

³ Službene novine F BiH broj: 24/05

⁴ Službene novine F BiH broj: 29/03

Odredbama Zakona o društvima za osiguranje u privatnom osiguranju (dalje ZDOPO) propisana su pravila za posebnu likvidaciju društava za osiguranje, koji se provodi, između ostalog, i ako Agencija za nadzor osiguranja oduzme odobrenje za rad društvu.

Odredbom člana 29. stav 4. ZDOPO propisano je da nakon potpunog i konačnog oduzimanja odobrenja za rad sve zahtjeve za naknadu po osnovu obaveznog osiguranja motornih vozila isplatit će Zaštitni fond, a sve rezerve društva bit će prenijete na Zaštitni fond u skladu sa članom 15. ZDOPO.

Prema odredbi stava 7. istog zakonskog člana, nakon oduzimanja odobrenja za rad bit će pokrenut postupak likvidacije društva, dok je stavom 9. istog zakonskog člana propisano da je odluka Agencije za nadzor u odnosu na potpuno ili djelimično oduzimanje odobrenja za rad konačna, a društvo protiv odluke Agencije za nadzor može pokrenuti upravni spor tužbom kod nadležnog suda.

Odredbom člana 69. ZDOPO propisano je da će postupak posebne likvidacije društva biti pokrenut i vođen i u slučaju ako Agencija za nadzor oduzme odobrenje za rad društvu te da će posebna likvidacija biti proglašena i okončana obrazloženom odlukom Agencije za nadzor koja će biti dostavljena društvu i objavljena u „Službenim novinama Federacije BiH“, te da se sve do okončanja postupka posebne likvidacije nad društvom ne može otvoriti stečaj.

Odredbom člana 70. stav 1. ZDOPO propisan je način, uslovi, rokovi i postupak pozivanja ugovaratelja osiguranja i podnosilaca zahtjeva za isplatu osiguranja i prijave njihovih zahtjeva, u kojem slučaju likvidacioni sudija odlučuje o osnovanosti svakog potraživanja.

Ovaj revizijski sud je u svojim presudama na koje se tuženi poziva u reviziji odbio tužbene zahtjeve oštećenih protiv tuženog Zaštitnog fonda Federacije BiH, te u interpretaciji naprijed navedenih zakonskih odredbi izrazio pravni stav da je obaveza Zaštitnog fonda Federacije BiH po odredbama članova 69. i 70. ZDOPO supsidijarna i uslovno postoji samo u slučajevima kada oštećeno lice nije moglo u cijelosti namiriti svoje potraživanje u likvidacionom postupku. Obavezu prema povjeriocu prvenstveno je dužan izvršiti glavni dužnik (osiguravajuće društvo u likvidaciji), a tek ako ono to ne učini u likvidacionom postupku, obavezu je dužan ispuniti supsidijarni dužnik, jer bi se u suprotnom, kada bi se potraživanja mogla namirivati izvan postupka likvidacije ili uporedo sa njim od Zaštitnog fonda, tada bi se izgubila svrha provođenja postupka likvidacije nad imovinom osiguravajućeg društva i cjelovitog namirenja povjerilaca u tom postupku. Tužitelji tokom parničnih postupaka nisu dokazali odlučnu činjenicu da nisu namireni u postupku likvidacije koji je u toku, pa da stoga nisu nastupile zakonske pretpostavke za supsidijarnu odgovornost Zaštitnog fonda, odnosno da nije nastupio uslov iz odredbe člana 70. stav 1. ZDOPO da Zaštitni fond po principu supsidijarne odgovornosti preuzme obaveze osiguravajućeg društva koje je u likvidaciji, kada ta prava tužitelja nisu iscrpljena u samom postupku likvidacije.

Međutim, u svojim odlukama broj 32 0 Mal 287676 22 Rev od 22.03.2022. godine i 65 0 Mal 781180 22 Rev od 09.12.2022. godine, kojima su dopuštene izvanredne revizije oštećenih-tužitelja, te odlukama broj 33 0 P 293572 22 Rev od 03.03.2022. godine, 32 0 P 289683 21 Rev od 24.05.2022. godine i 32 0 P 336325 22 Rev od 12.12.2023. godine, kojima su odbijene ili odbačene revizije tuženog Zaštitnog fonda F BiH, u identičnoj činjeničnoj i pravnoj situaciji kao u predmetnoj pravnoj stvari, ovaj revizijski sud je izrazio slijedeće pravne stavove:

- da iz relevantnih zakonskih odredaba slijedi da je odgovornost tuženog Zaštitnog fonda supsidijarna i da postoji samo u slučajevima kada oštećeno lice nije moglo u cijelosti namiriti svoje potraživanje u likvidacionom postupku;

- da je tužitelj, koji je prijavio svoje potraživanje u likvidacionom postupku i koje mu je priznato od strane likvidacionog upravnika, tokom parničnog postupka dokazao odlučnu činjenicu da su nastupile zakonske pretpostavke za supsidijarnu odgovornost tuženog u skladu sa odredbom člana 16. ZOMV, jer je dokazao da to potraživanje nije u mogućnosti da naplati u likvidacionom postupku, tako da je nastupio uslov propisan odredbom člana 70. stav 1. ZDOPO da tuženi po principu supsidijarne odgovornosti preuzme obavezu osiguravajućeg društva koje je u likvidaciji.

Sporno je, dakle, u ovoj pravnoj stvari utvrđivanje trenutka nastanka obaveze Zaštitnog fonda, odnosno pretpostavki koje trebaju biti ispunjene da bi se ta obaveza ustanovila.

Osnovni zadatak Zaštitnog fonda je zaštita oštećenih od nepoznatih vozača motornih vozila, neosiguranih vozača motornih vozila i vozača motornih vozila osiguranih kod osiguravatelja koji je u nemogućnosti izvršavati svoje obaveze zbog čega su nastali razlozi za prestanak društva, odnosno za pokretanje njegove likvidacije ili stečaja.

Trenutak kad oštećeni stiče pravo na naknadu od Zaštitnog fonda može biti vezan za različite pretpostavke kao što su samo pokretanje likvidacionog postupka, prijava potraživanja naknade štete u likvidacionu masu ili nastupanje nemogućnosti potpune naknade iz te mase.

Obaveza Zaštitnog fonda za isplatu naknade za slučaj insolventnosti društva za osiguranje nije jedinstveno riješena ni u uporednim zakonodavstvima jer nema jedinstvene odredbe Evropskog prava o obaveznom osiguranju od automobilske odgovornosti za slučaj insolventnosti ili stečaja osiguravatelja. Kodificirana Direktiva 2009/103/EZ Evropskog Parlamenta i Vijeća od 16.09.2009. godine o obaveznom osiguranju od automobilske odgovornosti i izvršenju obaveze osiguranja od takve odgovornosti odnosi se na neosigurana i nepoznata motorna vozila i u tački 14. preporučuje ustanovljenje prava oštećenog na direktnu tužbu prema garancijskom fondu.

Jezičkim tumačenjem odredbi člana 16. stav 1. i 4. ZOMV moglo bi se zaključiti da obaveza Zaštitnog fonda nastaje pokretanjem postupka posebne likvidacije zbog insolventnosti društva za osiguranje, te da Zaštitni fond, po isplati odštete, preuzima sva prava oštećenog koja proizilaze iz nezgode prema sredstvima društva koje je u postupku posebne likvidacije.

Međutim, iz odredbi člana 29. stav 4. ZDOPO u vezi sa članovima 69. i 70. ZDOPO proizilazilo bi da je primarni dužnik društvo za osiguranje, kao likvidacioni dužnik. Pri svemu tome, odredbe članova 29. stav 4. i 69. ZDOPO ne definišu na precizan način pojam „potpunog i konačnog oduzimanja odobrenja za rad“ društvu za osiguranje, pa se ne može sa sigurnošću izvesti zaključak da do potpunog i konačnog oduzimanja odobrenja za rad dolazi tek nakon okončanja likvidacionog postupka, kako to rezonuje tuženi u svojoj reviziji.

Kako citirane odredbe naprijed navedenih zakona nisu formulisane sa dovoljnom preciznošću i jasnoćom, odnosno nisu napisane s potrebnim kvalitetom koji bi omogućio njihovo nedvosmisleno tumačenje, ovaj sud je mišljenja da se pri njihovom tumačenju moraju imati u vidu konkretni konteksti, socijalne vrijednosti i dinamika života.

U konkretnom slučaju likvidacioni postupak koji traje duže od jedne decenije narušava pravnu sigurnost, finansijsku stabilnost svih učesnika tržišta osiguranja te naročito otežava položaj povjerilaca likvidacionog dužnika i dovodi u pitanje samu svrhu garancijskog fonda.

Stoga, slijedeći dosadašnju sudsku praksu ovog revizijskog suda, iz koje proizilazi da je odštetna odgovornost Zaštitnog fonda supsidijarna (oštećeni nemaju pravo na direktnu tužbu protiv Zaštitnog fonda odmah nakon oduzimanja dozvole za rad društvu za osiguranje i pokretanja likvidacionog postupka), oštećeni ima pravo u parničnom postupku zahtijevati naknadu štete od Zaštitnog fonda pod uslovima da je svoje potraživanje prijavio u likvidacionom postupku, da mu je to potraživanje priznato od strane likvidacionog upravnika ili pravomoćno utvrđeno u parničnom postupku protiv likvidacionog dužnika te ako je u parničnom postupku dokazao da to potraživanje ne može namiriti u likvidacionom postupku. Dakle, oštećeni nije dužan čekati okončanje likvidacionog postupka, u kome njegovo potraživanje nije namireno, da bi tek nakon toga mogao osnovano zahtijevati naknadu štete od Zaštitnog fonda, kako to proizilazi iz odluka ovog suda broj 32 0 Mal 287676 22 Rev od 22.03.2022. godine, 65 0 Mal 781180 22 Rev od 09.12.2022. godine, 33 0 P 293572 22 Rev od 03.03.2022. godine, 32 0 P 289683 21 Rev od 24.05.2022. godine, 32 0 P 336325 22 Rev od 12.12.2023. godine i 32 0 Mals 329853 23 Rev od 20.2.2024. godine.

Na osnovu svega izloženog, budući da je pravno shvatanje drugostepenog suda u pobijanoj odluci podudarno sa pravnim shvatanjem koje o predmetnom pitanju zauzima ovaj revizijski sud, valjalo je primjenom odredbe člana 248. ZPP reviziju tuženog odbiti.

U skladu sa odredbom člana 397. stav 1. u vezi sa članom 387. stav 1. ZPP odbijen je zahtjev tužiteljice za naknadu troškova na ime sastava odgovora na reviziju jer ti troškovi nisu bili potrebni radi vođenja parnice.

Predsjednica vijeća
Snježana Malešević, s.r.